

team punctuans p exemplari incurreret
hāc sententiā / & ita de similibz incōueniē
tibz / que parmenides nunq̄ vidit iuxta
verbū aliorū. Unde sicut in excoīca
catōne percutientū clericos supponitur
q̄ hoc fiat suadēre diabolo / & sicut in apo
calipsi & in simbolo nyceno. & i dionisio
de diuinis noībus. dum ponit q̄ nihil li
ceat addere vel diminuerē / dicit exposito
res concorditer / intelligēdū esse q̄ hec ad
ditio vel diminutio nō fiat ad corruptio
nem principalis intellectus spūs sancti.
ita accipiendū est in proposito. Addēdo
q̄ excoīcatō nullo mō ferri potest ni
si in cōrumacē. Nullus autē est cōrumacē
nisi agat ex contemptu dei & ecclesie. Hic
autem cōtemptus nō fit nisi a sciente ve
re vel interpretatiue. & qui dū scit nō est pa
ratus audire ecclesiam. Doctores theolo
gi nominati doctor subtilis in quarto re
probāt ex hac radice tantā multiplicatō
nem excoīcationū / presertim late sentē
tie. attendētes q̄ potestas ecclesiastica data
est in edificatiōem nō in destructiōem & la
queū inextricabilem animaz. Quis enī
diceret q̄ aliquis prelatus ex motu capi
tis sui ferens excoīcationē de rebus
indifferentibz / vel etiam bonis de genere
vt q̄ leuans festucā vel dans hoī elemosi
nam. excoīcatōez incurreret ipso facto. to
lerandus esset & audiendus? Sic in pro
posito. quia prorsus idifferēs est tenere bul
lam pape. bene vel male scilz ad reuerenti
am bene. vel ad contemptum male sic ad
alios fines bonos vel indifferentes. bene
vel indifferenter. Attento deniq̄ q̄ nō est
contemptus verus vel interpretatiuus vbi
nō est obligatio sciendi / prout euenit in
cōstitutōibus pure posituius apud maxi
mā hominū multitudinē vbi ignorantia
excusat / presertim apud deum. Alioquin
quilibz essz obligatus esse summ⁹ iurista
immo plus q̄ summus qui sciret omnes
p̄stitutōes summorū p̄rificū & aliorū scri
ptas & non scriptas. Possent et expediret
hec inconuenientia latius deduci contra
imponētes iugum graue hominibus qd
nec ipsi digito mouere volunt. nec coruz
patres et filij ferre potuerunt. Hoc vnum
ad presens questū dico q̄ circumstantijs
attentis non est habendus scrupulus. tā
q̄ de excoīcatōne late sententiē. que
deinceps prohibere debeat a celebratiōe

missarum & similitū. **N**ihilominus quia
abundās cautela nō nocet / si discreta nō
fatua sit / habeat scrupulosus tales animi
preparatiōem q̄ vbi etiam aliter aut secu
rius agendum sibi monstraret proponit
hoc se facturum. **F**init.

Item ab eodē do
mino cancellario circa materiā excoīca
tionū et irregularitatum. &c.

Prima consideratio.

Contemptus
clauium ecclesiasticarū / causat
quasi formalit̄ et principali
ter / excoīcatōis vel irre
gularitatis detrimentū. Sic enim solent
p̄muniter domini iuriste dicere q̄ irregu
laritas contrahit / dum aliquis excoīca
tū / se immiscet sacris / in cōtemptuz
clauū. Fundatur autē hec consideratio
principaliter ex illa lege euāgelica. **M**at
th. xviij. **S**i peccauerit in te frater tuus. &c.
Sequitur. **H**ic ecclesie. **S**i ecclesia non
audierit / sit tibi sicut ethnicus & publica
nus. **S**ecunda. **C**ontemptus clauū
um / potest interuenire multipliciter in ali
quo. **U**no modo directe & causalit̄ & hoc
proprie dicit̄ fieri ex cōtemptu quādo scz
cōtemptus est causa actionis / principa
lis. ita q̄ nō fieret actio nisi esset ad con
temptū clauū. quē ad modū si quis dicat
episcopo excoīcanti. **E**go in despe
ctum vestri / et vestri p̄cepti nihil agam
illius quod iubetis. **A**lio modo fit contē
ptus implicite. quia videlicet est contu
macia in obedientia. q̄ quis non ex inobedi
entia vel propter nō obedire. sed propter
aliquid aliud delectabile vel vtile / aliq̄s
peccat contra prelati iussione. **T**ertio mo
do dicitur cōtemptus interpretatiue. om
nis voluntaria trāsgressio cuiuscunq̄ p̄
cepti. et isto modo reperitur cōtemptus in
omni peccato presertim mortali. directe
vel indirecte. vere vel interpretatiue. **T**er
tia. **C**ontemptus primo modo / rōnabi
liter demeret excoīcatōez & conseq̄n
ter irregularitatē. **S**imilit̄ & secundus dū
iungit contumacia. **S**ed tert⁹ cōtempt⁹
nō semp est excoīcatōis ecclesie / nec
cōsequenter irregularitatis / demeritori⁹.
Dicit̄ ecclesie notanter. quia omnis pec
cans mortali / ē a deo & apd deū excoīcat⁹

De materia excoicationū

sed non semp p ecclesiasticam sanctionē.
Quarta **C**ontēptus / neutro modozū
predictozū dicendus est interuenire / con
tra preceptū aliquod prelati / quādo ma
nifeste z notorie prelat⁹ abutit in huius
modi precepto / clauū potestate. z hoc dū
scit z cognoscit ille qui nō obedit. nec ali
unde generat in sevel in alijs scandalosuz
contēptū clauū. Quoniā in hoc / talis
nō est inobediēs clauū potestati sed erro
neo clauū abusu. **Quinta** **C**ontem
ptus clauū / magis inuenit quō ad cul
pam / in prelato taliter vt pmittitur abu
tente suā potestate. q̄ in nō obediēte. si cō
patio recipiat abusiua. Est igit quādoq̄
meritorū / z honorificatiūū ecclesie pote
statis / q̄ tali prelato in faciē resistat cum
appositōne inculpate tutele. quemadmo
dum resistit paulus petro // **6** **C**ontēp
tus clauū quādoq̄ possz inueniri in
vno qui nō pareret sententiē sui prelati /
vbi z quando alijs in eadē sententiā nō
obediens / nullo modo contēptus esset
reus presertim apud deum. Quis ratio
est. quoniā vnus reputat sententiā iustā.
aut quomodolibet obediendū illi. alijs
vero non sed scit certitudinaliter aut pro
babilitate sufficienti / suum prelatū male
vri / in preiudiciū clauū z in destructōez
ecclesie. **7** **C**ontēpt⁹ clauū / debet in
uestigari ex potestate legitima z vsu legiti
mo potestatis illius. qui precipiēdo exco
municat vel irregularitatem cōminatur.
Alioquin prelati possent inducere qualē
cumq̄ vellent super alios seruitutē. si su
is sententijs iniquis et erroneis / semper
esset obediendum. Et ita patet. q̄ hoc cō
mune dictum / sententiā prelati vel iudi
cis etiam iniusta timenda est. indiget glo
sa. Alioquin nō est generaliter verum. si ti
menda dicatur quia est sustinenda nec re
pellenda. immo in casu pati illam / essz asi
nina patientia et timor leporinus z fatu
us. **Octaua** **C**ontēptus clauū
plus habet periculi / erga psonam summi
pontificis. q̄ erga inferiores. Quoniam
ab abusibus inferioribus patet recursus
ad papam per appellationis subsidium.
Et si dicat q̄ ita potest a papa fieri appel
latio ad cōcilium generale. Dixerūt olim
ante concilium generale pisānum z con
stantiā. q̄ hoc nullo modo licebat. z allegāt
iura sua pro se valde (sicut eis videtur) ex

pressa. Sed constanter nūc asseritur. q̄
est heresis damnata per constitutōem ex
pressissimā et practicātam in cōsilio pre
dicto constantiē. prout alibi diffusius est
ostensum. Respondet igitur aliter. q̄ non
pro leuibz causis vbi etiam liceret / po
test aut debet pro appellatōnibus profe
quendis passim conciliū celebrari / sicut
habetur recursus ad papam. **Nonā**
Contēptus clauū non incurret in
multis casibus quib⁹ pape mandato nō
obediēt. Dum scilicet abutit enormissi
me z scandalosissime / potestate suā in de
structōnem non in edificatōnem. sicut ta
men dicit apostol⁹ ideo potestatem datā
esse. Exemplū si papa vellet thesauros ec
clesiarū diripere aut hereditates vsurpa
re. aut in seruitutem abiectionem / clerum cū
suis bonis redigere. et iuribus suis spo
liare sine causa. Quis diceret ista debere
tolerari? Quis non censeret posse dici pa
pe. cur ita facis? Quis non assentiet / in fa
cie sibi resistēdum. **Decima** **C**ontē
ptus clauū / etiam non semper inueni
tur apud illos / qui nedum nō obediunt
sententijs excoīnicatōnum promulga
tis per papam vel suos sed etiā non est iu
dicanda esse apud illos / qui per potesta
tem secularem / aduersus tales pretenfas
sententias tueri se procurāt. Et enim na
turalis dicitur vt possit vis vi repelli. Cō
stat autem q̄ tales excoīnicatōnes nō
debent dici ius sed vis et violentia. con
tra quam fas habz liber vel homo vel ani
mus se tueri. **Undecima** **C**ontem
ptus clauū et cōsequēter excoīnicatio
vel irregularitas / nō incurritur / dum
in premissis casibus dicit aliquis iurista
vel theologus iurta conscientiā suam q̄
hmōi sententiē / nō sunt timende vel tenē
de. z hoc presertim si obseruet informatō
seu cautela debita / ne sequat scandalū pu
sillozū. qui estimant papā esse vnū deū
qui habet potestātē omnē in celo z in ter
ra. Veruntamē expellenda est taliū stultici
cia / per informatōnes idoneas. qui si no
lint ad quiescere. ipsi iam sunt iudicandi
de scandalo non dato sed accepto. hoc est
de scandalo phariseoz et ex malicia. non
pusillozū z ex simplicitate vel ignoran
tia. **Duodecima** **C**ontēptus clauū
dicendus est magis foueri q̄ tolli / dū de
bentes abusu clauū resistere / diuidunt

7

4

cur inter se et impediunt se. vel per stulticiam vel per ignauiam. ne communi consensu/ si at ambulatio in domo domini. dum alij fauent abusibus. alij tollere volunt. Veritas est quod omnis via fauorabilis et humilis tentanda est cum summo pontifice/ dum male informatus/ fert per se vel suos/ iniustas sententias. quod desistat reformet. Sed si nihil profert humilis sedulitas. arripienda est virilis et animosa libertas. **¶ Finit.**

Item ab eodem

de cordis induratione

Quod durum male habebit in nouissimo. Duricies ista/ quomodo causetur. et quid est illud apostoli/ deus cuius vult miseret/ et quem vult indurat. non est mediocrius questio. Siquidem deus neminem deserit nisi prius deseratur per auersionem ab eo per peccatum. Sed deseritione facta/ cadit homo in profundum et contemnit. Contemneri vero/ deus non dat gratiam sed resistit. ac proinde non emollitur cor/ nec liquefit ad gratie susceptionem. Tandem pena damnationis infligitur. et obduratio confirmatur. Causa igitur obdurationis est voluntas auertens. et hec incipit. Voluntas resistens. et hec continuatur. Culpa permerens et hec confirmat. Deus gratiam non datur. et hec non liberat. Deus iuste puniens. et hec ordinat. **¶ Finit.**

Opusculum de indulgentiis eiusdem cancellarij

Quocumque alligaueritis super terram/ erunt ligatae in caelis. Et quaecumque solueritis super terram/ erunt soluta et in caelis. **Mat. xvij.** Collata est autem potestas hec hinc promissa/ dum post resurrectionem Christus apparens discipulis suis insufflauit in eos et dixit. Accipite spiritum quomodo remiseritis peccata remittuntur eis. et quorum retinueritis retenta sunt. **Joh. xx.** Specialiter autem et excellentius data est ista potestas clauium ecclesie. promissa prius. **Petro ibi. Tibi dabo clauem regni celorum. Mat. vi.** Dum post resurrectionem ter interrogatus de dilectione/ dixit Christus sibi ter respondenti quod esset diligeret. pasce agnos meos. pasce oues meas. Fundauerat autem Christus potestatem alligandi

di iuridice per excommunicationem dum dixerat. quod si ecclesiam non audierit. etc. Fundatur denique super praemissis/ potestas omnis/ indulgentias conferendi. Super quibus quod variis variis tradiderunt. Placuit sequentes annotare pauculas consideraciones. **¶ Prima consideratio.** Potestas clauium ecclesie/ iudicialis et forinseca/ non extendit se simpliciter et directe/ ad remissionem culpe. Ratio quod requiritur sacramentalis confessio et absolutio quae non fit in publico et iudiciali foro. **¶ Secunda.** Potestas clauium iudicialis et publica/ non extendit se principaliter et directe ad diminutionem poenae/ nisi illi quae infligitur aut infligere potuit/ cuiusmodi sunt poenae excommunicationis. et quarumcumque irregularitatum. inhabilitacionum circa legitimos actus ecclesiasticos aut civiles. Ratio quod ad partem que excipit et affirmat. quia cuius est condere huiusmodi est destruere vel interpretari. Sed negatiua patet per idem argumentum a contrario sensu deductum. **¶ Tertia.** Potestas clauium ecclesie super indulgentiis concedendis/ modis quibus consuevit vti ecclesia vel ecclesie pluri/ a summo usque deorsum/ per quotatorem dierum et annorum/ praesupponit necessario remissionem vel indulgentiam in foro secreto conscientie seu confessionis sacramentalis. de facto vel in voto seu proposito. et sepius in facto. iuxta tenorem bullarum quibus inseritur hec clausula. vere poenitentibus et confessis. nisi collator indulgentiarum/ intendat satis esse quod homo sit in caritate contritus/ scilicet cum proposito spe et loco confessionem facere actualem. Est autem ista fauorabilior interpretatio sine confessione quam liber. **¶ Quarta.** Potestas clauium ecclesie/ sacramentalis et in foro conscientie/ eminentior est vtilior et eligibilior in collatione indulgentiarum quam potestas sola iudicialis. Ratio patet ex praecedentibus. quoniam sine confessione sacramentali de facto vel in voto seu proposito/ nulli dies indulgentiarum vel a poena vel a culpa sortiuntur effectum. **¶ Quinta.** Solus papa supremus Christus cum patre et spiritu sancto/ potest dare plenam auctoritatem indulgentiam omnimodam a poena et culpa. quam dum confert/ dat innumerabiles et infinitos indulgentiarum dies. Ratio quia vel absoluit et quitat totam poenam debitam peccato mortali. siue sit originale siue actuale. Et hec quidem est infinita extensio et atque duratio. Aut si